

สารบัญ

หน้า

I. บทวิเคราะห์นโยบายของรัฐและการพัฒนาอุตสาหกรรมกับการจ้างแรงงาน ต่างชาติ โดย วรวิทย์ เจริญเลิศ	1
1. แนวคิดเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน	2
1.1 การเคลื่อนย้ายแรงงานทาส	2
1.2 การเคลื่อนย้ายแรงงานภายใต้สัญญาผูกมัด	6
1.3 การเคลื่อนย้ายของ “แรงงานเสรี”	7
2. การพัฒนาเข้าสู่ความทันสมัยกับการเคลื่อนย้ายแรงงาน กรณีของประเทศไทย	10
2.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้ากับกำเนิดของ “แรงงานเสรี”	12
2.2 พัฒนาการของ “ระบบแรงงานรับจ้าง” ในประเทศไทย	21
3. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจกับการขาดแคลนแรงงาน	24
3.1 การขยายตัวของการค้าและการลงทุน	25
3.2 การลงทุนต่างชาติกับการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม	28
3.3 การพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออกกับการดูดซับแรงงาน	30
4. การพัฒนาภาคเกษตรกรรมกับการใช้แรงงานเข้มข้น	32
5. ปรากฏการณ์ขาดแคลนแรงงานกับค่าจ้างต่ำ	44
6. นโยบายของรัฐต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมกับการจ้างแรงงานต่างชาติ	53
6.1 ผลกระทบของการจ้างแรงงานต่างชาติ	53
6.2 ข้อเสนอแนะต่อการกำหนดนโยบายแรงงานต่างชาติ	61
7. การศึกษาเปรียบเทียบนโยบายแรงงานแห่งชาติ	65

หน้า

II. บทวิเคราะห์นโยบายรัฐราชการไทยกับการควบคุมแรงงานต่างชาติ

โดย บัณฑิตย ุทธชัยเศรษฐวุฒิ

73

1. มติ ครม. กับการแก้ไขปัญหาการจ้างแรงงานผู้หลบหนีเข้าเมือง	76
1.1 ความล้มเหลวการดำเนินงานตามมติ ครม. 17 มีนาคม 2535	76
1.2 มติ ครม. 25 มิถุนายน 2539	82
1.3 มติ ครม. 2 กรกฎาคม 2539	84
1.4 มติ ครม. 16 กรกฎาคม 2539	84
1.5 มติ ครม. 6 สิงหาคม 2539	85
2. แนวคิดต่อแรงงานต่างชาติที่ทำงานในประเทศไทย	93
และความเห็นของนักสหภาพแรงงานไทย	
3. ปฏิกริยาต่อมติคณะรัฐมนตรีของฝ่ายต่างๆ	100
3.1 กระแสการคัดค้านขององค์กรแรงงาน	100
3.2 ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ	104
โดย คณะกรรมาธิการแรงงานและสวัสดิการสังคม รัฐสภา	
3.3 ข้อเสนอแนะและข้อเสนอของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย	107
3.4 ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสภาที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาแรงงานแห่งชาติ	111
3.5 ข้อเสนอแนะของหอการค้าจังหวัด	114
3.6 ประเภทกิจการ/อาชีพ ที่นายจ้างบางจังหวัดขอผ่อนผันเพิ่มจากมติ ครม.	117
4. ความล้มเหลวของปฏิบัติการตามมติคณะรัฐมนตรีจัดระบบควบคุมแรงงาน	119
ต่างชาติที่ผิดกฎหมาย	
5. สิทธิแรงงานต่างชาติกับกฎหมายแรงงานไทย	123

6. ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล	129
6.1 เปลี่ยนฐานคิดนโยบายจากการ “ควบคุมปกครอง” สู่ “การบริหารคุ้มครอง”	129
6.2 ปรับกระบวนการกำหนดนโยบายแรงงานต่างชาติ ลดอำนาจรวมศูนย์ของหน่วยงานรัฐความมั่นคง และการปกครอง	132
6.3 ปรับนโยบายส่งเสริมการลงทุนและการเปิดเสรีทางการค้า เชื่อมโยงเสรีภาพและการพัฒนา คุณภาพชีวิตแรงงาน	135
6.4 นโยบายรัฐควรมีความหลากหลายต่อแรงงานต่างชาติ ที่มีสถานภาพแตกต่างกัน	136
6.5 ปรับเปลี่ยนนโยบายต่างประเทศต่อระบบเผด็จการทหารพม่า เชื่อมโยงสิทธิมนุษยชนและมานุษยธรรมอย่างแน่นชัด	138
6.6 จัดวางนโยบายรัฐให้สอดคล้อง ชัดเจน แน่นนอน	141
เอกสารอ้างอิง	145
ภาคผนวก	151
ตารางที่ 1 การออกใบอนุญาตทำงานของแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย ข้อมูล ณ วันที่ 4 มีนาคม 2540, ศูนย์ควบคุมแรงงานต่างชาติ	152
ตารางที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย จำนวนที่ มารายงานตัว และกิจการส่วนใหญ่ที่ออกใบอนุญาตทำงานจำนวน 43 จังหวัด	155
นิยามศัพท์ ความหมายของแรงงานต่างชาติ ประเภทกิจการและอาชีพ ที่อนุญาตให้แรงงานต่างชาติทำตามมติ ครม.	158